

تأثیر فشارهای نهادی بر نیت حسابداران از پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری: استنادی تجربی از مدل یکپارچه پذیرش و به کارگیری فناوری

مصطفی اعتمادی جوربابی^۱، دکتر سينا خردیار^۲، دکتر کیهان آزادی هیر^۳

چکیده: هدف از این پژوهش بررسی تأثیر فشارهای نهادی و مدل یکپارچه پذیرش و به کارگیری فناوری در پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری است. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه توزیع شده میان حسابداران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی مرداد ۱۳۹۸ تا آبان ماه ۱۳۹۹ جمع‌آوری و با استفاده "همبستگی پیرسون" تحلیل گردید. نتایج پژوهش نشان می‌دهد تمامی سازه‌های مدل پذیرش و به کارگیری فناوری (انتظار عملکرد، انتظار تلاش، تأثیر اجتماعی و شرایط تسهیل کننده) و فشارهای نهادی با پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری رابطه مستقیم و مثبت دارد. بر اساس نتایج حاصله تأثیرگذارترین متغیر در این مدل ترکیبی، انتظار عملکرد (۰/۸۶۶) دارای بیشترین تأثیر و متغیر انتظار تلاش (۰/۱۱۴) دارای کمترین تأثیرگذاری بود. همچنین، تحلیل خصوصیات پاسخ‌دهندگان بر اساس آزمون‌های "من ویتنی" و "کروسکال والیس" نشان دادند که تفاوت معنی‌داری میان تجربه حسابداران در نیت پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری وجود ندارد ولی تحلیل مولفه‌های جنسیت و سن در خصوص نیت پذیرش حسابداران حاکی از تفاوت معنی‌دار میان گروه زنان و مردان و همچنین سنین پاسخ‌دهندگان بود.

کلید واژه‌ها: پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری، مدل پذیرش و به کارگیری فناوری، نظریه نهادی، نیت رفتاری حسابداران.

Mostafa.etemady@gmail.com

۱. دانشجوی دکتری حسابداری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.

۲. استادیار گروه حسابداری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. استادیار گروه حسابداری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۳

۱. مقدمه

سیستم اطلاعاتی حسابداری مبتنی بر رایانه^۱ به عنوان یکی از انواع فن‌آوری، مجموعه نرم‌افزاری است که بر روی سیستم‌های کامپیوتری قابل به‌کارگیری بوده و برای اجرای تمامی وظایف حسابداری شامل ثبت، ذخیره‌سازی، بازیابی، مرتب‌سازی، تحلیل، ارائه و انتقال اطلاعات حسابداری به گروه‌های مختلف ذینفعان به کار می‌رود (الامین^۲ و همکاران، ۲۰۱۵). سیستم اطلاعاتی حسابداری دستیابی به کیفیت اطلاعات حسابداری را میسر ساخته و جریان اثربخشی میان بخش‌های سازمان، داخل هر بخش، کاربران و گروه‌های ذینفع متعدد آن را بهبود می‌بخشد (هانتون^۳، ۲۰۰۲؛ اسپاتیس^۴، ۲۰۰۶). امروزه هرچه فناوری اطلاعات^۵ بیشتر پیشرفت می‌کند کاربردهای سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری به عنوان فرآیندهای وظیفه‌ای بنیادین در حال تغییر شناخته شده و به عنوان پشتوانه تصمیمات چندگانه پیچیده در نظر گرفته می‌شود و به دنبال آن افزایش سرعت و دقت عملکردهای حسابداری سنتی را افزایش می‌دهد (مالدین و راجالا^۶، ۱۹۹۹). سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری حوزه‌ای پیوسته در حال تکامل در هسته مرکزی هر سازمانی است. سیستم اطلاعاتی حسابداری برای انطباق، عملکرد، اثربخشی، تصمیم‌گیری و تعامل سازمانی ضروری است. سرعت و فشار تکامل عملیات جهانی، تجارت الکترونیک، فشارهای مربوط به اطلاعات به موقع^۷ و شفافیت در اطلاعات مالی، توسعه مداوم و مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری را برای بهینه نمودن نتایج عملکردی سازمان الزام می‌دارد (پراساد و گرین^۸، ۲۰۱۵). امروزه موسسات تجاری و سایر سازمان‌ها تمایل به پذیرش و پیاده‌سازی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری دارند؛ زیرا پذیرش این سیستم‌ها مزایایی از جمله افزایش عملکرد بخش حسابداری در سازمان، بهبود دقت و پردازش سریع‌تر را به دنبال دارد که باعث می‌گردد شرکت‌ها کنترل هزینه بهتری داشته باشند و آنها را قادر می‌سازد گزارشگری مالی برون سازمانی را بهتر انجام دهند (تیلهاون^۹، ۲۰۱۹).

شناسایی نیازها و پذیرش افراد گام نخستین هر کسب و کاری است و درک این مهم برای یافتن راه توسعه آتی مفید است؛ از این رو پژوهشگران تمایل دارند عواملی که کاربران را به پذیرش یا رد فناوری وا می‌دارد، شناسایی نمایند. توجه به این نکته که پذیرش و اطمینان کاربر برای توسعه هر فناوری جدیدی حیاتی است امری مهم است. به علاوه پذیرش به عنوان وظیفه استفاده از کاربران در توسعه سیستم‌ها در نظر گرفته شده است (طاهر دوست^{۱۰}، ۲۰۱۸).

تصمیم‌گیرندگان نیاز دارند چالش‌هایی را که بر تصمیم کاربران نسبت به استفاده از یک سیستم مشخص اثر می‌گذارند را بدانند تا آنها را در خلال مرحله توسعه در نظر گیرند (متیسون^{۱۱}، ۱۹۹۱). برای افراد حرفه و پژوهشگران این یک سوال همیشگی است که "چرا افراد فناوری‌های جدید را می‌پذیرند". پاسخ به این سوال ممکن است به ایشان در به‌کارگیری روش‌های بهتر برای طراحی، ارزیابی و پیش‌بینی رفتار کاربران نسبت به فناوری‌های جدید کمک نماید (دیلون و موریس^{۱۲}، ۱۹۹۶).

با این حال پیاده‌سازی موفق سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری به پذیرش واقعی آن از سوی حسابداران و مدیران سازمان بستگی دارد (آئون و همکاران^{۱۳}، ۲۰۱۰؛ پولاکانام و سوراویرا^{۱۴}، ۲۰۱۰). در نتیجه سازمان‌ها به جای آنکه بر پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری از سوی تصمیم‌گیرندگان متمرکز باشند به صورت جدی به دنبال راه‌هایی هستند که حسابداران و مدیران سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری را بپذیرند (کاگلیو^{۱۵}، ۲۰۰۳؛ داوولینگ^{۱۶}، ۲۰۰۹). اگرچه که دخیل بودن حسابداران نقش مهمی در پیاده‌سازی موفق سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری ایفا می‌کند (هانتون، ۲۰۰۲؛ کاگلیو، ۲۰۰۳)؛ با این حال عوامل تاثیرگذار ناشی از مقاصد رفتاری حسابداران و مدیران نسبت به انتخاب و پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری کاملاً بررسی نگردیده است. همچنین از منظر سازمانی درک عواملی که بر رفتار حسابداران و مدیران نسبت به انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری تاثیر می‌گذارد نیز مغفول مانده است (آئون و همکاران، ۲۰۱۰). برخی محققان توصیه می‌کنند که ادغام عوامل مستخرج از دیدگاه‌های مختلف می‌تواند درک جامعی از عوامل بالقوه موثر بر فناوری اطلاعات را فراهم آورد (ونکتاش^{۱۷} و همکاران، ۲۰۰۳؛ اولیویرا و مارتینز^{۱۸}، ۲۰۱۱). به علاوه درک بهتر مقاصد رفتاری مدیران و حسابداران نسبت به انتخاب و پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری دامنه‌ای از عوامل فردی، فن‌آوری، سازمانی و نهادی را می‌طلبد که اجماع قطعی برای آنها وجود ندارد (اولیویرا و مارتینز، ۲۰۱۱؛ برین و همکاران^{۱۹}، ۲۰۰۳؛ گنزالز^{۲۰} و همکاران، ۲۰۱۲). در این راستا مطالعاتی وجود داشته‌اند که ترکیبی از این عوامل را تاثیرگذار دانسته‌اند و آنها را به کار گرفته‌اند (ژو^{۲۱} و همکاران، ۲۰۱۰؛ الامین و همکاران، ۲۰۱۵؛ ونکتاش و همکاران، ۲۰۰۳؛ دیشاو و استرانگ^{۲۲}، ۱۹۹۹) اما این امر اطمینان از اینکه در ترکیب به کار گرفته شده عوامل تاثیرگذار دیگری وجود نداشته باشد را به دست نمی‌دهد. از

طرف دیگر معرفی فن‌آوری‌های حسابداری می‌تواند از سوی کنشگران نهادی یعنی مدیران و حسابداران تحت تاثیر قرار گرفته و اثرگذاری نهادی بر چگونگی انتخاب و پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری موثر واقع گردد. از این رو تعیین عوامل موثر بر پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری با توجه به محیط کسب و کار (اعم از سازمانی، محیطی و اقتصادی) و همچنین خصوصیات فردی تیم اجرایی (مواجهه با فن‌آوری جدید و عوامل رفتاری برخاسته از خصوصیات شخصیتی و حرفه‌ای) برای نیل به داشتن یک سیستم اطلاعاتی اثربخش که در نهایت برای اجرای رویه‌های مورد نظر و ارزیابی عملکرد سازمان و تصمیم‌گیری‌های استفاده‌کنندگان نهایی به کار می‌رود ضرورت شناسایی این عوامل را بسیار با اهمیت جلوه می‌دهد.

مطالعه پذیرش و موفقیت فناوری اطلاعات در سازمان‌ها موضوع مهمی است که برای دستیابی به پایداری و مزیت رقابتی می‌بایست مورد بررسی قرار گیرد. پژوهش بنیادین فیشبن و آیزن^{۲۳} (۱۹۷۵) از منظر روانشناسی اجتماعی مبنایی را برای درک پذیرش فناوری در حوزه پژوهش‌های سیستم‌های اطلاعاتی بنا نهاد. ایشان تئوری "عمل مستدل"^{۲۴} را ارائه نمودند که بیان می‌دارد نیت فرد برای بروز یک رفتار مشخص (به طور خاص در این پژوهش پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری) شاخص اصلی پیش‌بینی‌کننده‌ای است که مشخص می‌نماید وی مبادرت به بروز آن عمل می‌نماید و یا آن عمل را انجام نمی‌دهد. ایشان بیان می‌دارند نگرش فرد نسبت به رفتار و هنجار ذهنی، نیت وی را مشخص می‌کند. نگرش فرد نسبت به رفتار به درجه‌ای اشاره دارد که فرد از خود درباره مطلوب بودن یا مطلوب نبودن آن رفتار سوال می‌پرسد. از طرف دیگر هنجار ذهنی به فشار اجتماعی ادارک شده برای بروز یا عدم بروز رفتار دلالت دارد. نظریات دیگری نظیر مدل پذیرش فناوری^{۲۵} (دیویس، ۱۹۸۹)، نظریه رفتار برنامه ریزی شده^{۲۶} (آیزن، ۱۹۹۱) و نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری (ونکتاش و همکاران، ۲۰۰۳) توجه خود را بر توضیح رفتار فرد بر اساس باورهای فردی وی و بدون در نظر گرفتن خصیصه‌های روانشناختی اعم از تیپ‌های شخصیتی و یا فضایل اخلاقی معطوف می‌دارند (طاهر دوست، ۲۰۱۸).

با توجه به توسعه و ورود انواع فن‌آوری‌ها در محیط کسب و کار و به کارگیری آنها در سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری و از آنجائی که در ادبیات پژوهشی سیستم‌های اطلاعاتی

حسابداری پژوهش‌های محدودی وجود دارد که نیت پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری را به صورت چند بعدی و ورای یک نگرش خاص بررسی کرده باشند (در ایران هیچ پژوهشی در این خصوص وجود ندارد). دو نظریه که بیشترین توجیه‌پذیری علل رفتاری پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی/فناوری اطلاعات را در خود جای داده‌اند در این پژوهش به صورت ترکیبی به کار گرفته شده‌اند (نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری^{۲۷} (ونکتاش و همکاران، ۲۰۰۳) و نظریه نهادی^{۲۸} (دیماجیو و پاول^{۲۹}، ۱۹۸۳)). از این رو، این پژوهش سعی دارد با در نظر گرفتن عوامل فردی، فناورانه، سازمانی و نهادی با استفاده از نظریه و مدل فوق‌الذکر به بررسی عوامل تأثیر گذار بر پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی از منظر حسابداران بپردازد. دستیابی به درک کاملی از عواملی که نیت رفتاری حسابداران را نسبت به پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری تحت تأثیر قرار می‌دهد پیش نیاز کاهش ریسک عدم پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری از سوی هر سازمانی است (آئون و همکاران، ۲۰۱۰؛ کاگیلو، ۲۰۰۳). با توجه به اینکه پیشرفت‌های فناوری در دنیای کسب و کار منجر به تسهیل دستیابی به اطلاعات گردیده است؛ مدل‌های پذیرش فناوری و نظریه‌های مرتبط با آن گستره وسیع درک و پیش‌بینی رفتار افراد را به موضوعی مهم تبدیل کرده است. با این حال درک جامعی از چالش‌ها و رویکردهایی که در این حوزه به وجود می‌آید کمتر مورد توجه قرار گرفته است. از این رو بررسی چارچوب کلی مدل پذیرش افراد و نظریه‌هایی که منشا رفتاری افراد را توضیح می‌دهند می‌تواند دلایل و عوامل پذیرش فناوری را مشخص نماید. بر این اساس در این پژوهش پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری در قالب فناوری‌های نوین از منظر نیت رفتاری حسابداران به عنوان کاربران نهایی مورد توجه قرار گرفته و سعی شده است به واسطه مدل یکپارچه پذیرش و به کارگیری فناوری و همچنین نظریه نهادی که انگیزه‌های انجام یک رفتار را توضیح می‌دهد پذیرش این سیستم‌ها مورد توجه قرار گیرد. دلیل استفاده از نظریه نهادی در کنار مدل یکپارچه پذیرش و به کارگیری فناوری همانطور که دیشاو و همکاران (۲۰۰۴) بیان داشته‌اند محدودیت‌های این مدل از منظر فرهنگی و اجتماعی مختص به هر کشور بوده است. به علاوه ترکیب رویکردهای نظری در تعیین نیت افراد در خصوص پذیرش فناوری جدید اثربخشی بیشتری خواهد داشت (ونکتاش و همکاران، ۲۰۰۳).

نظر به اینکه بسته‌های فناورانه متعددی در کشور وجود دارد که بر مبنای رایانه سیستم

اطلاعاتی حسابداری را عرضه می‌کنند بررسی پذیرش این سیستم‌ها از سوی کاربران نهایی (حسابداران) می‌تواند به تصمیم‌گیرندگان سازمانی که سیستم اطلاعاتی حسابداری جدید را انتخاب می‌کنند کمک نماید تا از اجرای سیاست‌های مدنظر خود در قالب فناوری جدید اطمینان یابند و همچنین توسعه‌دهندگان این سیستم‌ها را آگاه نماید که سیستم اطلاعاتی جدید چگونه باید طراحی شود تا از سوی کاربران نهایی پذیرفته و به کار گرفته شود. در بخش‌های بعدی مبانی نظری، مدل، فرضیه‌ها و متغیرهای پژوهش، روش پژوهش، یافته‌های آماری و نتیجه‌گیری ارائه می‌شود.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

شرکت‌ها به صورت مداوم سیستم‌های اطلاعاتی جدید را انتخاب می‌کنند. برای درک بهتر پذیرش سیستم اطلاعاتی می‌بایستی بر انگیزه‌های پذیرش سیستم اطلاعاتی متمرکز شد (کرل^{۳۰} و همکاران، ۲۰۱۶). در سراسر دنیا، شرکت‌ها پروژه‌های پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی را پی در پی بر می‌گزینند زیرا این سیستم‌ها برای سال‌های اندکی (۲ تا ۴ سال) توانایی به‌کارگیری عملیاتی دارند (دیکس^{۳۱}، ۲۰۰۵). حتی در خلال بحران‌های اقتصادی شرکت‌ها به پذیرش سیستم اطلاعاتی جدید ادامه می‌دهند (گوتارد^{۳۲}، ۲۰۱۲). سیستم اطلاعاتی حسابداری از منظر پاسخگویی سیستمی است که با فراهم آوردن اطلاعات مربوط و قابل اتکا برای تصمیم‌گیری، به مدیریت در فرایند برنامه‌ریزی و کنترل کمک می‌کند. کارکردهای سیستم اطلاعاتی حسابداری تنها به تولید گزارش‌های مالی منتهی نمی‌گردد و می‌بایستی برای برنامه‌ریزی و مدیریت فعالیت‌های تجاری به کار گرفته شود. از این رو پذیرش کامل سیستم برای دست یابی کامل به منافع سیستم ضروری می‌نماید (تیلاهون، ۲۰۱۹). بقا و توسعه از جمله راهکارهای بنیادین هر شرکتی است. شرکت‌ها برای مورد قبول واقع شدن (مشروعیت) از سوی نهادهای محیط کسب و کار شرکت، تصمیم‌گیری می‌نمایند (میگنرات و ریوارد^{۳۳}، ۲۰۰۵).

نظریه نهادی دیماجیو و پاول (۱۹۸۳) به توضیح این امر می‌پردازد که چگونه انگیزه باعث بروز رفتار سازمانی شده و به دنبال آن بر موفقیت آن رفتار تاثیر می‌گذارد. این نظریه بیان می‌دارد سیستم‌های اطلاعاتی با توجه به نیاز سازمان انواع متعددی را شامل شده که

همگی در راستای اهداف آن سازمان به کار گرفته می‌شوند. ترکیب عوامل مختلف پذیرش موفق سیستم اطلاعاتی به شرکت اجازه می‌دهد انعطاف‌پذیری خود را برای پذیرش موفق سیستم اطلاعاتی حفظ نماید (کرل و همکاران، ۲۰۱۶). نظریه نهادی در پژوهش سیستم اطلاعاتی برای درک "چگونگی اثرگذاری نهادها بر طراحی، به‌کارگیری و نتایج فن‌آوری‌ها در داخل سازمان‌ها و یا میان آنها" به کار گرفته شده است (اورلیوکوفسکی و برلی^{۳۴}، ۲۰۰۱). یک نهاد ساختار اجتماعی است که قوانین حمایت‌کننده از شرکت‌ها و کنش‌گران سازمانی ایشان را با هدایت و راهبری اقدامات ایشان به صورت کنترل و محدود نمودن همزمان انتخاب‌های ایشان قالب بندی می‌نماید (اسکات^{۳۵}، ۲۰۰۸). نظریه‌پردازان نهادی (دیماجیو و پاول، ۱۹۸۳) تاثیرات اعمال شده توسط نهادها بر یک شرکت را به عنوان فشار در نظر گرفتند (فشار اجباری^{۳۶}، فشار تقلیدی^{۳۷} و فشار هنجاری^{۳۸}). مجموعه این فشارها با عنوان فشارهای همشکلی نیز در نظر گرفته می‌شوند زیرا شرکت‌های مختلف برای دستیابی به مشروعیت، رفتارهای مشابهی را به کار می‌گیرند که در طول زمان آنها را شبیه یکدیگر می‌سازد (دیماجیو و پاول، ۱۹۸۳). پذیرش یک سیستم اطلاعاتی می‌تواند مثالی از رفتار سازمانی باشد که از سوی نهادها مطالبه شده و در راستای کسب مشروعیت می‌باشد. در نتیجه اگر انگیزه‌های مربوط به پذیرش سیستم اطلاعاتی ناشی از مشروعیت در نظر گرفته شوند، محدودیت‌های برون سازمانی می‌توانند پذیرش موفق سیستم اطلاعاتی را متاثر نمایند (سای^{۳۹} و همکاران، ۲۰۱۳).

محققان سیستم اطلاعاتی از نظریه نهادی برای بررسی تعدادی از پذیرنده‌های مربوط به سیستم اطلاعاتی استفاده کرده‌اند (دواجانی^{۴۰} و همکاران، ۲۰۱۴؛ میگنرات و ریوارد، ۲۰۰۵؛ ویراکودی^{۴۱} و همکاران، ۲۰۰۹). مطالعات اولیه‌ای که از زاویه نهادگرایی استفاده کرده‌اند در اواخر دهه ۱۹۸۰ و اوایل دهه ۱۹۹۰ پدیدار شدند (میگنرات و ریوارد، ۲۰۰۵) ولی اخیراً این نظریه کاربردی زیادی در حوزه مطالعات سیستم اطلاعاتی پیدا کرده است (دواجانی و همکاران، ۲۰۱۴). میگنرات و ریوارد (۲۰۰۵) مقالات حوزه سیستم اطلاعاتی را که با دیدگاه نهادی انجام شده به سه دسته تقسیم می‌کنند: دسته اول شامل مطالعاتی است که اثر فشارهای نهادی بر نوآوری‌های سیستم اطلاعاتی/فناوری اطلاعات را بررسی می‌کنند و شامل پذیرش، پیاده‌سازی و ادغام سیستم‌های اطلاعاتی است. دسته دوم شامل مطالعاتی است که به توضیح چگونگی ایجاد فرآیند نهادگرایی به واسطه تقابل و شرایط ایجاد شده می‌پردازند و

دسته سوم شامل مطالعاتی می‌شود که چگونگی اثرگذاری متقابل فناوری اطلاعات و نهادها را نشان می‌دهد.

لطیف^{۴۲} و همکاران (۲۰۲۰) در مقاله‌ای اثر فشارهای نهادی بر پذیرش حسابداری مدیریت زیست محیطی را بررسی نمودند. در این مقاله با استفاده از نظریه نهادی دیماجیو و پاول (۱۹۸۳) محرک‌های پذیرش حسابداری مدیریت زیست محیطی در پاکستان مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این پژوهش نشان دادند که فشارهای هنجاری، اجباری و تقلیدی تاثیر مثبت و معنی‌داری بر پذیرش حسابداری مدیریت زیست محیطی دارد. برور و داکین^{۴۳} (۲۰۲۰) در مقاله‌ای به بررسی ادبیات نظریه نهادی برای ایجاد فرضیه‌هایی مبتنی بر این نظریه در خصوص اینکه چگونه نهادینگی عملکرد مسئولیت اجتماعی در حوزه سازمانی را تحت تاثیر قرار می‌دهد پرداختند. نتایج نشان دادند پذیرندگان عملکرد مسئولیت اجتماعی بیشتر تمایل دارند با بالاتر رفتن سطح عملکرد مسئولیت اجتماعی سودآوری و ارزش‌گذاری بیشتر ارزش بازار را تجربه نمایند. به علاوه افزایش در پذیرش عملکرد مسئولیت اجتماعی و فعالیت‌ها در طول زمان محرک ضعیف‌تری در سودآوری و ارزش‌گذاری ارزش شرکت بوده است. لطفی^{۴۴} (۲۰۲۰) در مقاله‌ای پذیرش سیستم برنامه‌ریزی منابع بنگاه را در میان صنایع کوچک و متوسط اردن مورد بررسی قرار داد. در این مقاله نقش نیروهای برون سازمانی (فشارهای هنجاری، اجباری و تقلیدی) و عدم قطعیت محیطی در پذیرش سیستم برنامه‌ریزی منابع بنگاه بررسی گردید. نتایج پژوهش نشان دادند فشارهای همشکلی و عدم قطعیت محیطی بر پذیرش سیستم برنامه‌ریزی منابع بنگاه تاثیر معنی‌داری دارد. هولوتیوک و مورمان^{۴۵} (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای تجربی به پذیرش سازمانی فن‌آوری بلک چین^{۴۶} پرداختند. ایشان بیان می‌دارند که با توجه به افزایش دیجیتالی شدن اقتصاد، پذیرش نوآوری‌های دیجیتال برای شرکت‌ها به صورت فزاینده‌ای اهمیت یافته است. آیلون و همکاران (۲۰۱۸) با تاکید بر چشم انداز اجتماعی جدید نهاد به بررسی عواملی که باعث تضعیف و کنارگذاری بهایی‌ی بر مبنای فعالیت^{۴۷} می‌شوند، پرداختند. نتایج نشان دادند همشکلی هنجاری اهمیت بسیاری دارد ولی سایر همشکلی‌ها یعنی اجباری و تقلیدی تاثیر کمتری دارند. در ارزیابی عوامل کنارگذاری و ناهماهنگ کننده بهایی‌ی بر مبنای فعالیت مهمترین عامل، فشار اجتماعی شناخته شد. الایبینی^{۴۸} (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای چارچوبی نظری برای بررسی عوامل اصلی موفقیت که بر کیفیت سیستم‌های اطلاعاتی

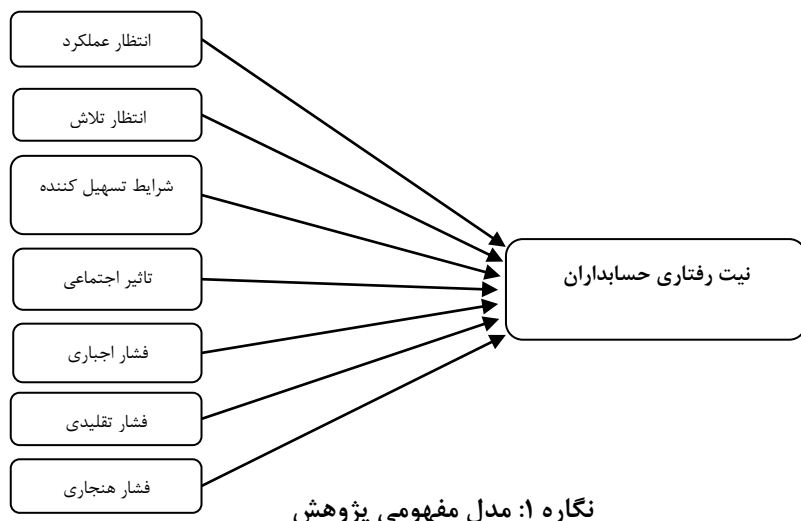
حسابداری و عملکرد مورد انتظار تأثیرگذار است پرداخت. وی عوامل اصلی موفقیت سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری را در قالب حمایت مدیریت ارشد، آموزش و یادگیری، ارتقای مداوم، درگیر بودن کاربران و مدیریت ریسک تعیین نمود. المیتاه^{۴۹} (۲۰۱۷) به بررسی عوامل نهادی (فشارهای اجباری، تقلیدی و هنجاری) و شرایط سازمانی بر پذیرش سیستم برنامه‌ریزی منابع بنگاه مبتنی بر فن‌آوری ابری در نهادهای تجاری اردن پرداخت. نتایج این پژوهش بر اینکه فشارهای سازمانی تأثیر با اهمیتی بر پذیرش مدل‌های سیستم برنامه‌ریزی منابع بنگاه ابری دارند صحنه گذاشته ولی تأثیر با اهمیتی را بر کاربرد سیستم برنامه‌ریزی منابع بنگاه ابری نشان نداد. در مقابل شرایط سازمانی اثر با اهمیتی بر کاربرد سیستم برنامه‌ریزی منابع بنگاه ابری داشته و لیکن اثر معنی‌داری بر پذیرش مدل سیستم برنامه‌ریزی منابع بنگاه ابری ندارد. کرل و همکاران (۲۰۱۶) در مقاله‌ای سه محرک مبتنی بر مشروعیت (فشار اجباری، تقلیدی و هنجاری) را برای بررسی تأثیر دو عامل رویکرد مدیریت پروژه و صلاحیت تیم پروژه و اثر آنها بر موفقیت پذیرش سیستم اطلاعاتی را مطالعه نمودند. ایشان در میان شرکت‌های استرالیایی و بر اساس طرح پژوهش کمی دریافتند که فشارهای هنجاری و اجباری بر مدیریت پروژه تأثیر دارد؛ درحالی‌که فشار تقلیدی بر صلاحیت تیم تأثیر می‌گذارد و در نهایت اینکه هم رویکرد مدیریت پروژه و صلاحیت تیم پروژه بر پذیرش موفق سیستم اطلاعاتی تأثیر می‌گذارد. الامین و همکاران (۲۰۱۵) در مقاله‌ای عوامل موثر بر پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری از سوی حسابداران را بررسی نمودند. ایشان بر اساس مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری، مدل تناسب فن‌آوری - وظیفه^{۵۰} و نظریه نهادی مدلی را برای پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری از سوی حسابداران ارائه نمودند نتایج نشان دادند که پنج عامل اصلی به نام‌های انتظار عملکرد، انتظار تلاش، انطباق ادراک شده از فن‌آوری، شرایط تسهیل‌کننده و فشار اجباری بر احتمال پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری از سوی حسابداران اثرگذار است. عزیزی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی تأثیر خصوصیات سیستم‌های اطلاعات حسابداری بر عملکرد سیستم را مبتنی بر الگوی فرآیند گرا در شرایط عدم اطمینان کاری مورد بررسی قرار دادند. ایشان بیان داشتند طراحی و ارزیابی نقش تعدیل‌کننده بر رابطه بین ویژگی‌های سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری و عملکرد سیستم دارد. نتایج مصاحبه با مدیران مالی و کارشناسان حسابداری ۶۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و تجزیه و تحلیل

داده‌ها به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد ویژگی‌های سیستم اطلاعات حسابداری بر عملکرد سیستم تأثیر دارد. همچنین عدم اطمینان کاری، تأثیر ویژگی‌های سیستم اطلاعات حسابداری بر عملکرد سیستم را تعدیل می‌کند. مرادی و همکاران (۱۳۹۷) بررسی میزان به‌کارگیری قابلیت‌های سیستم اطلاعاتی رایانه‌ای حسابداری صاحب‌کار در اجرای روش‌های تحلیلی توسط حساب‌برسان را بررسی نمودند. یافته‌ها، نشان‌دهنده به‌کارگیری قابلیت‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری رایانه‌ای صاحب‌کار در اجرای روش‌های تحلیلی است. افزون بر این، در به‌کارگیری قابلیت‌های سیستم اطلاعاتی رایانه‌ای حسابداری در بررسی تحلیلی، بین مرد و زن تفاوت معناداری وجود ندارد. اما، کسانی که سابقه کاری کمتری دارند؛ تحصیلات بیش از کارشناسی دارند و آشنایی آنها با سیستم اطلاعاتی رایانه‌ای زیادتر است؛ به میزان بیشتری از قابلیت‌های سیستم اطلاعاتی رایانه‌ای حسابداری در بررسی تحلیلی استفاده می‌کنند. عرب مازار یزدی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر انعطاف‌پذیری سیستم اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد شرکت با رویکرد قابلیت‌های پویا پرداختند. نتایج نشان می‌دهد قابلیت انعطاف‌پذیری سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری، فرآیندهای حسابداری را بهبود بخشیده و از این طریق بر عملکرد مالی شرکت نیز تأثیر معناداری داشته است. خواجهی و اعتمادی جوریایی (۱۳۸۹) به بررسی عوامل مؤثر بر پیاده‌سازی موفق سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد منابع انسانی، استراتژی‌های مدیریتی و مشخصات فنی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری به ترتیب دارای بیشترین تأثیر هستند.

۳. مدل و فرضیه‌های پژوهش

مدل این پژوهش بر اساس تغییر در مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری (ونک‌تاش و همکاران، ۲۰۰۳) ارائه شده است. مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری یکی از پراستفاده‌ترین مدل‌های پذیرش فناوری اطلاعات است که چگونگی پذیرش فناوری اطلاعات توسط کاربران نهایی را تشریح می‌نماید. با این حال برای دست‌یابی به دیدگاهی وسیع‌تر مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری با استفاده از نظریه نهادی (دیماجیو و پاول، ۱۹۸۳) توسعه یافت. علت این امر انتقاداتی است که در خصوص مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری بیان

شده است (دیشاو و همکاران، ۲۰۰۴) و اشاره شده علی‌رغم اینکه مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری قدرت پیش‌بینی‌کنندگی و تعمیم‌پذیری بالایی دارد ولی دارای محدودیت‌هایی است. ونکتاش و همکاران (۲۰۰۳) پیشنهاد کردند که مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری نیاز دارد با در برگرفتن عوامل دیگری که در حوزه پژوهش مربوطه وجود دارند تقویت شود. پژوهش‌های متعددی نظیر دیشاو و همکاران (۲۰۰۴)، کلوپینگ و مک‌کینی^{۵۱} (۲۰۰۴) و ژو و همکاران (۲۰۱۰) بیان می‌دارند توانایی مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری برای توضیح پذیرش و به‌کارگیری سیستم‌های جدید می‌تواند با بسط و ترکیب این مدل با سایر نظریه‌ها یا مدل‌هایی که عوامل مهم بالقوه حوزه پژوهش را در برمی‌گیرند و بر نیت رفتاری کاربران نهایی اثر می‌گذارند توسعه یابد. به علاوه دیدگاه‌های نظری ترکیبی با درنظر گرفتن عواملی که بر پذیرش فناوری جدید اثر می‌گذارند در اندازه‌گیری نیت افراد کارآیی بیشتری دارند (دیشاو و استرانگ، ۱۹۹۹؛ ونکتاش و همکاران، ۲۰۰۳ و ژو و همکاران، ۲۰۱۰). معرفی فناوری‌های جدید حسابداری می‌تواند از سوی کنشگران نهادی تحت تأثیر قرار گیرد. فشارهای نهادی درک حسابداران از چگونگی اثرگذاری محیط نهادی بر پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی را منعکس می‌کند (کرل و همکاران، ۲۰۱۶). بر این اساس مدل ترکیبی پژوهش که این دو نظریه را با هم در نظر می‌گیرد به صورت زیر ارائه می‌شود. همانطور که در مدل مشاهده می‌شود نیت رفتاری حسابداران متغیر وابسته است. بر اساس مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری (ونکتاش و همکاران، ۲۰۰۳) چهار عامل که احتمالاً بر نیت رفتاری کاربران نهایی در خصوص پذیرش و استفاده از فناوری اثر می‌گذارند عبارتند از انتظار عملکرد، انتظار تلاش، شرایط تسهیل‌کننده و تأثیر اجتماعی. در کنار موارد مذکور فشارهای برون سازمانی نیز می‌تواند بر واکنش حسابداران نسبت به محیط ایشان اثرگذار باشد (برنز و بالدوین‌دوتیر^{۵۲}، ۲۰۰۵). مطالعات متعددی بیان می‌دارند که فشارهای برون سازمانی بر احتمال تسهیل پذیرش کاربردهای فناوری اطلاعات (خلیفا^{۵۳} و دیویسون، ۲۰۰۶؛ سون و بهباسات^{۵۴}، ۲۰۰۷) و رویه‌های حسابداری (هاپر و میجر، ۲۰۰۷؛ کارپنتر و فروز^{۵۵}، ۲۰۰۱) اثر می‌گذارند. از این رو از نظریه نهادی در کنار نظریه‌های پذیرش فناوری اطلاعات برای بررسی چگونگی اثرگذاری فشارهای نهادی بر پذیرش فناوری از سوی افراد استفاده شده است.

۳-۱. متغیرهای مستقل

انتظار عملکرد^{۵۶}: این متغیر به عنوان میزانی تعریف می‌گردد که فرد باور دارد استفاده از سیستم به وی برای دستیابی به عملکرد شغلی کمک خواهد کرد. **انتظار تلاش**^{۵۷}: این متغیر به عنوان میزان سهولت استفاده از سیستم تعریف می‌گردد. **شرایط تسهیل کننده**^{۵۸}: این متغیر به عنوان میزانی تعریف می‌گردد که فرد باور دارد زیر ساخت سازمانی و فناوری برای پشتیبانی از سیستمی که قرار است استفاده شود وجود دارد. **شرایط اجتماعی**^{۵۹}: این متغیر به عنوان میزانی تعریف می‌گردد که فرد انتظار دارد افراد مهم برای وی (نظیر اقوام، هم‌تایان و زیردستان) باور دارند وی می‌بایستی از سیستم جدید استفاده کند (ونکناش و همکاران، ۲۰۰۳).

فشار اجباری^{۶۰}: نظریه نهادی فشار اجباری را به عنوان فشاری که از نهادهای حاضر در محیط کسب و کار شرکت نشات می‌گیرد و به صورت مستقیم قوانینی را که شرکت نیاز دارد رعایت نموده و به اندازه کافی برای اعطای پاداش در صورت رعایت قوانین یا تنبیه نمودن در صورت عدم رعایت قوانین قدرت دارد تعریف می‌نماید. **فشار تقلیدی**^{۶۱}: فشارهای تقلیدی به عنوان فشاری که از عدم قطعیت رفتاری در خصوص چگونگی حل یک مشکل خاص بوده و منجر به اقدامی خاص یا رسیدن به هدفی مشخص می‌گردد نشات می‌گیرد تعریف می‌گردد (دیماجیو و پاول، ۱۹۸۳). در نتیجه این عدم قطعیت، یک شرکت رفتاری که توسط نهاد به

ظاهر موفق (مثلا یک سازمان) در محیط کسب و کار آن شرکت انجام شده را تقلید می‌کند (اولیور^{۶۲}، ۱۹۹۱). فشار هنجاری^{۶۳}: به عنوان فشاری که از هنجاری مشخص شده از سوی نهادهایی نظیر ارگان‌های حرفه‌ای یا صنعتی نشأت می‌گیرد تعریف می‌شود. فشار هنجاری با فشار اجباری از این منظر تفاوت دارد که نهادهای اعمال کننده فشار هنجاری به صورت مستقیم اجازه تحمیل انطباق و تنبیه به واسطه عدم انطباق را ندارند (دیماجیو و پاول، ۱۹۸۳).

۲-۳. متغیر وابسته

نیت رفتاری^{۶۴}: نیت رفتاری، عزم فرد برای انجام یک رفتار مشخص را اندازه‌گیری می‌کند (دیویس^{۶۵} و همکاران، ۱۹۸۹) که در این پژوهش معادل پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری است.

۴. فرضیه‌های پژوهش

فناوری اطلاعات و ارتباطات، الگوهای عصر صنعتی را در همه ساختارهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به هم ریخته و شیوه‌ها و روش‌های متفاوت و رویکردهای جدیدی را برای بشر فراهم کرده است. توسعه متقابل فناوری و اطلاعات روز به روز بر حجم دانش و فناوری در اختیار انسان می‌افزاید و به تدریج تمام زندگی وی را دربرمی‌گیرد. سازمان‌ها از این محیط مستثنی نیستند و در این شرایط تحت تأثیر عوامل متعددی قرار می‌گیرند (قنبری و کریمی، ۱۳۹۷). فناوری اطلاعات زیرساختی را فراهم می‌آورد که سایر فرایندهای سازمانی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (حاجی حسینی و همکاران، ۱۳۹۱). افراد جهت‌گیری‌های متفاوتی در استفاده و کاربرد فناوری دارند. امروزه سازمان‌های بسیاری با مقاومت کارکنان یا فقدان اعتماد و اطمینان در استفاده از فناوری و سیستم‌های کامپیوتری جدید مواجه هستند که روی سرمایه‌گذاری در فناوری اطلاعات تأثیر گذاشته و مانع بهبود عملکرد می‌شود. اندازه‌گیری کارایی سیستم‌های اطلاعاتی در سازمان‌ها، به طور گسترده با ارزیابی پذیرش استفاده‌کنندگان انجام می‌گیرد. محققان سیستم‌های اطلاعاتی، زمان زیادی را صرف اینکه چگونه استفاده‌کنندگان فناوری را می‌پذیرند و اینکه چه متغیرهایی روی تصمیم‌های استفاده‌کنندگان چنین فناوری‌هایی تأثیر می‌گذارد، نموده‌اند. این مسئله باعث شکل‌گیری مدل‌های متعدد

پذیرش فناوری شده است (طالقانی و همکاران، ۱۳۹۲). اکثر این مدل‌ها سعی در ایجاد تئوری‌هایی جهت توضیح چگونگی و علت پذیرفته شدن و به کار گرفته شدن نوآوری‌ها، تکنولوژی‌ها و پیش بینی سطح پذیرش دارند. دو جریان تحقیقاتی در این زمینه وجود دارد که اولی بر پذیرش نوآوری در سطح فردی و اجتماعی و دومی بر پیاده‌سازی موفق در سطح سازمانی تمرکز دارد (طباطبایی نسب و همکاران، ۱۳۹۲). دو نظریه برجسته در خصوص پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی - نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری (ونکتاش و همکاران، ۲۰۰۳) و نظریه نهادی (دیماجیو و پاول، ۱۹۸۳) - وجود دارد که هر کدام به تنهایی برای پذیرش کاربردهای متعدد فناوری اطلاعات به کار گرفته شده‌اند لیکن پژوهش‌های اندکی وجود دارند که دو نظریه مذکور را به صورت همزمان برای بررسی نیت رفتاری افراد داخل سازمان در خصوص پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری به کار گرفته باشند. بنابراین این پژوهش اولین گام را در پرکردن خلاء پژوهشی این حوزه با در نظر گرفتن عوامل فردی، فناورانه، سازمانی و نهادی و با به کارگیری نظریه یکپارچه پذیرش و کاربرد فناوری و نظریه نهادی در راستای بررسی عوامل تاثیرگذار بر پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری توسط حسابداران برداشته است.

همانطور که در مبانی نظری و پیشینه پژوهش اشاره شده نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری ونکتاش و همکاران (۲۰۰۳) به عنوان جامع ترین مدل پذیرش فناوری شناخته شده است که نیت رفتاری افراد را در خصوص فناوری مورد بررسی قرار می‌دهد (الامین و همکاران، ۲۰۱۵)؛ با این حال ونکتاش و همکاران (۲۰۰۳) توصیه می‌کنند که می‌بایست بر اساس ساختار فرهنگی، سازمانی و اقتصادی قلمرو پژوهش از مولفه‌های تکمیلی برای بازنمایی مناسب واقعیت‌ها بهره برد.

با توجه به مبانی نظری و مدل پژوهش فرضیه‌های این پژوهش به صورت زیر بیان می‌گردند:

فرضیه اول: بین انتظار عملکرد و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین انتظار تلاش و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین شرایط تسهیل‌کننده و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین تأثیر اجتماعی و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه پنجم: بین فشار اجباری و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه ششم: بین فشار تقلیدی و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه هفتم: بین فشار هنجاری و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

۵. روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف در زمره پژوهش‌های کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها به عنوان پژوهش توصیفی-همبستگی طبقه‌بندی می‌گردد. جامعه مورد مطالعه پژوهش کادر حسابداری شاغل در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۹۸ است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه است که از پرسشنامه استاندارد ونکناش و همکاران (۲۰۰۳) برای متغیرهای مربوط به مدل یکپارچه پذیرش و به‌کارگیری فناوری و از پرسشنامه استاندارد دیماجیو و پاول (۱۹۸۳) برای متغیرهای مربوط به فشارهای نهادی استفاده شده است. پاسخ‌های پرسشنامه‌ها بر اساس طیف لیکرت ۵ سطحی طراحی شده بودند؛ پاسخ ۵ نشان دهنده بسیار موافقم و پاسخ ۱ بیانگر کاملاً مخالفم بوده است. برای انتخاب نمونه‌های آماری جهت استفاده از روش‌های تحلیلی آمار استنباطی، از روش نمونه‌گیری غیر احتمالی در دسترس استفاده می‌شود و با توجه به نامحدود بودن تعداد افراد جامعه با استفاده از فرمول نمونه‌گیری جامعه نامحدود، حجم نمونه به صورت زیر برآورد گردید:

$$n = \frac{Z^2 * pq}{d^2}$$

۱: حجم نمونه. $Z_{\alpha/2}$: اندازه متغیر در توزیع نرمال است که از نگاره در سطح اطمینان مورد

نظر استخراج می‌شود. p : نسبت برخورداری از صفت مورد نظر. $q: 1-p$. d : حداکثر خطایی که توسط محقق پذیرفته می‌شود (مومنی، ۱۳۸۶). در فرمول فوق، نمونه‌گیری در سطح اطمینان ۹۵ درصد و با لحاظ نمودن ۵ درصد خطا انجام شده است و مقدار p و q برابر با ۰/۵ در نظر گرفته شده است. بر این اساس حجم نمونه برابر است با:

$$\frac{(1.96)^2 \times (0.5)(0.5)}{(0.05)^2} = 384$$

تعداد ۳۸۴ نفر در این تحقیق به عنوان نمونه انتخاب شدند. تعداد ۴۲۴ پرسشنامه بین حسابداران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران توزیع گردید که از بین آنها ۳۳۷ پرسشنامه طی ۱۵ ماه (مرداد ماه ۱۳۹۸ تا آبان ماه ۱۳۹۹) برگشت داده شد. بعد از بررسی پرسشنامه‌ها ۲۶ پرسشنامه که به صورت ناقص تکمیل شده بودند کنار گذاشته شد و در نهایت از ۳۱۱ پرسشنامه برای تجزیه و تحلیل نهایی استفاده گردید.

۶. تجزیه و تحلیل داده‌ها

۶-۱. آمار توصیفی

نتایج آمار توصیفی پژوهش نشان می‌دهد ۷۲/۳ درصد از پاسخ‌دهندگان را مردان تشکیل داده، سن ۴۰ درصد پاسخ‌دهندگان بین ۴۱ تا ۵۰ سال بوده و ۴۰/۸ درصد از ایشان بین ۱۱ تا ۱۵ سال تجربه داشته‌اند. همچنین در نگاره ۳ آمار توصیفی مربوط به متغیرها و سوالات پژوهش نشان داده شده است. همانطوریکه مشاهده می‌شود مجموع میانگین سوالات مربوط به هر متغیر بیشتر از میانگین طیف ۳ است. بعد از مرتب کردن داده‌ها به ترتیب صعودی؛ حال آماره میانه بیانگر این است که داده متناظر با عدد ۵ بیانگر گزینه بسیار موافقم، عدد ۴ بیانگر گزینه موافقم، عدد ۳ بیانگر گزینه تفاوتی ندارد، عدد ۲ بیانگر گزینه مخالفم و عدد ۱ بیانگر گزینه بسیار مخالفم می‌باشد. بر اساس نگاره ۳ میانه تمامی متغیرها بالای ۳ بوده است. آماره نما نیز نشان می‌دهد پاسخ‌دهندگان به چه میزانی گزینه‌های هر سوال را انتخاب کرده‌اند.

۶-۲. قابلیت اطمینان پرسشنامه

قبل از تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از پرسش‌نامه، ابتدا پایایی (قابلیت اطمینان) پرسش‌نامه مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در این پژوهش برای آزمون قابلیت اطمینان

پرسش‌نامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. در این روش با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲، آلفای کرونباخ برای سؤال‌های مربوط به هر فرضیه محاسبه شده است. این آزمون‌ها به این سؤال پاسخ می‌دهد که آیا سؤال‌های مندرج در پرسش‌نامه از پایداری درونی برخوردار می‌باشد یا خیر. به این منظور در ابتدا تعداد ۲۰ عدد پرسش‌نامه بین تعدادی از افراد شاخص شاغل در حرفه و اساتید دانشگاه توزیع شد. نتیجه آزمون آلفای کرونباخ که در نگاره ۲ ارائه شده است؛ حاکی از قابلیت اطمینان یا پایایی بالای ابزار اندازه‌گیری است.

نگاره ۲: آزمون آلفای کرونباخ

مقوله‌ها	تعداد سوال	آلفای کرونباخ
انتظار عملکرد	۴	۰/۸۰۷
انتظار تلاش	۴	۰/۸۴۶
تأثیر اجتماعی	۴	۰/۷۹۵
شرایط تسهیل کننده	۴	۰/۸۵۱
نیت رفتاری حسابداران	۳	۰/۸۴۴
فشار اجباری	۱۰	۰/۸۶۱
فشار تقلیدی	۵	۰/۸۶۱
فشار هنجاری	۴	۰/۷۹۲
کل سوالات	۳۸	۰/۷۸۶

نگاره ۳: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	شماره سوال	میانگین	میانه	نما	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	متغیر	شماره سوال	میانگین	میانه	نما	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
انتظار عملکرد	۱	۴/۸۹	۵	۵	۰/۵۳۶	-۵/۹۱	۳۷/۴۵	فشار اجباری	۲۰	۳/۰۷	۳	۳	۰/۶۰۵	۰/۲۵	۰/۲۴
	۲	۴/۷۴	۵	۵	۰/۷۵۸	-۳/۱۱	۹/۴۷		۲۱	۴/۱۸	۴	۴	۰/۵۱۲	۱/۰۲	۰/۱۳
	۳	۴/۸۲	۵	۵	۰/۴۹۵	-۲/۷۶	۶/۶۶		۲۲	۳/۳۷	۳	۳	۰/۸۱۲	-۰/۷۲	۱/۲۱
	۴	۳/۸۷	۴	۴	۱/۱۷۶	-۰/۴۸	-۱/۳۱		۲۳	۴/۰۱	۴	۴	۰/۶۹۱	-۲/۰۱	۳/۶۲
مجموع		۴/۵۸	۴/۷۵	۵	۰/۶۲۸	*	*		۲۴	۴/۶۴	۵	۵	۰/۶۸۵	-۰/۸۲	۱/۲۵
انتظار تلاش	۵	۴/۷۱	۵	۵	۰/۶۸۶	-۳/۲۹	۱۲/۷۱		۲۵	۳/۹۳	۴	۴	۰/۷۱۰	-۱/۴۹	۱/۶۷
	۶	۴/۹۲	۵	۵	۰/۵۲۴	-۷/۰۲	۴۹/۳۰		۲۶	۴/۵۸	۵	۵	۰/۶۶۷	-۲/۳۱	۶/۲۶
	۷	۴/۳۴	۴	۴	۰/۶۹۶	-۱/۸۶	۷/۱۳		۲۷	۴/۷۲	۵	۵	۰/۵۶۵	-۱/۴۹	۲/۱۹
	۸	۴/۹۶	۵	۵	۰/۲۳۸	-۶/۷۴	۴۷/۸۷		۲۸	۴/۶۹	۵	۵	۰/۵۰۹	-۰/۶۶	۰/۶۹
مجموع		۴/۷۳	۴/۷۵	۵	۰/۴۶۹	*	*		۲۹	۴/۰۴	۴	۴	۰/۷۲۹	-۱/۹۶	۳/۰۶
تاثیر اجتماعی	۹	۳/۸۵	۴	۵	۰/۱۶۹	-۰/۴۵	-۱/۳۲	مجموع		۴/۱۲	۴/۲۰	۴/۴۰	۰/۴۳۷	*	*
	۱۰	۳/۲۲	۳	۳	۰/۷۶۹	-۰/۲۲	-۰/۹۵	فشار تقلیدی	۳۰	۴/۷۰	۵	۵	۰/۵۹۲	-۱/۳۸	۰/۵۵
	۱۱	۴/۷۷	۵	۵	۰/۴۴۳	-۱/۶۳	۱/۵۳		۳۱	۴/۵۹	۵	۵	۰/۶۷۵	۰/۰۱	-۰/۱۰
	۱۲	۴/۳۹	۵	۵	۰/۸۰۷	-۰/۸۲	-۰/۹۷		۳۲	۳/۹۰	۴	۴	۰/۵۸۲	۲/۱۶	۳/۶۳
مجموع		۴/۴۳	۴/۷۵	۵	۰/۵۷۳	*	*		۳۳	۳/۲۴	۳	۳	۰/۵۴۳	-۰/۱۷	۱/۰۲
شرایط تسهیل کننده	۱۳	۴/۸۱	۵	۵	۰/۴۱۱	-۱/۸۴	۲/۲۰	مجموع		۳/۹۳	۴	۴	۰/۴۹۳	۰/۲۷	-۰/۲۱
	۱۴	۴/۵۸	۵	۵	۰/۵۱۹	-۰/۶۱	-۱/۰۱	فشار هنجاری	۳۴	۴/۰۷	۴/۲۰	۴/۲۰	۰/۴۶۵	*	*
	۱۵	۴/۱۶	۵	۵	۱/۱۸۲	-۱/۰۶	-۰/۵۳		۳۵	۳/۵۴	۳	۳	۰/۹۰۰	۰/۱۸	-۰/۹۲
	۱۶	۳/۹۶	۴	۳	۰/۸۹۲	۰/۰۸	-۱/۷۴		۳۶	۲/۸۵	۳	۲	۱/۰۸۶	-۱/۲۸	۲/۹۷
مجموع		۴/۳۸	۴/۷۵	۵	۰/۶۷۴	*	*		۳۷	۳/۹۳	۴	۴	۰/۷۸۶	۰/۵۹	۰/۴۶
نیات رفتاری حسابداران	۱۷	۴/۹۷	۵	۵	۰/۱۹۵	-۸/۳۵	۷۴/۲۰	مجموع	۳۸	۴/۱۹	۴	۴	۰/۴۶۶	۰/۲۵	۰/۲۴
	۱۸	۴/۹۵	۵	۵	۰/۲۹۶	-۵/۹۷	۲۵/۳۷		۳۹	۳/۸۹	۳/۷۵	۳/۷۵	۰/۴۶۵	*	*
	۱۹	۴/۹۸	۵	۵	۰/۱۲۶	-۷/۷۳	۵۸/۱۷		۴۰	۴/۱۷	۴/۳۳	۴/۶۷	۰/۵۱۱	*	*

۳-۶. آمار استنباطی

در این بخش از پژوهش برای آزمون فرضیه‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون یا اسپیرمن (بسته به نوع توزیع داده‌ها) میزان ارتباط هر یک از ابعاد انتظار عملکرد، انتظار تلاش،

شرایط تسهیل کننده، تأثیر اجتماعی، فشار اجباری، فشار تقلیدی و فشار هنجاری با نیت رفتاری حسابداران بررسی می‌گردد. قبل از آزمون فرضیه‌ها می‌بایست به بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف پرداخته شود. نتایج این آزمون در نگاره ۴ ارائه شده است. نتایج نشان می‌دهد که توزیع داده‌ها و متغیرهای پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری، غیرنرمال است، چرا که مقدار احتمال آماره کولموگروف-اسمیرنوف برای این متغیرها کم‌تر از ۰/۵٪ بوده است. از آنجایی که توزیع تمامی متغیرها، غیرنرمال است، در تحلیل فرضیه‌های پژوهش از «همبستگی اسپیرمن» استفاده می‌شود.

نگاره ۴: بررسی نرمال بودن متغیرها

متغیرها / آماره‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آماره K-S	احتمال آماره K-S
انتظار عملکرد	۳۱۱	۴/۵۸	۰/۶۲۸	۰/۲۵۱	غیرنرمال
انتظار تلاش	۳۱۱	۴/۷۳	۰/۴۶۹	۰/۳۰۱	غیرنرمال
تأثیر اجتماعی	۳۱۱	۴/۴۳	۰/۵۷۳	۰/۲۲۶	غیرنرمال
شرایط تسهیل کننده	۳۱۱	۴/۳۸	۰/۶۷۴	۰/۲۱۸	غیرنرمال
نیت رفتاری حسابداران	۳۱۱	۴/۱۷	۰/۵۱۱	۰/۱۴۹	غیرنرمال
فشار اجباری	۳۱۱	۴/۱۲	۰/۴۳۷	۰/۱۳۸	غیرنرمال
فشار تقلیدی	۳۱۱	۴/۰۷	۰/۴۶۵	۰/۲۳۴	غیرنرمال
فشار هنجاری	۳۱۱	۳/۸۹	۰/۶۵۵	۰/۱۵۱	غیرنرمال

۴-۶. آزمون فرضیه‌ها

بر اساس آزمون همبستگی اسپیرمن فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر بیان می‌شود:

فرضیه‌های پژوهش

H_0 : بین متغیرهای مستقل پژوهش و نیت رفتاری حسابداران، رابطه معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین متغیرهای مستقل پژوهش و نیت رفتاری حسابداران، رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن فرضیه‌ها در نگاره ۴ ارائه شده است. همانطور که در نگاره ۵ مشاهده می‌شود نتایج بدست آمده از آزمون فرضیه اول، حاکی از رد فرض H_0 در سطح خطای ۵٪ است. لذا؛ فرض مقابل آن تأیید می‌شود. پس می‌توان گفت که بین انتظار عملکرد و نیت رفتاری حسابداران، رابطه معناداری وجود داشته و بین این دو مقوله همبستگی مثبت و معنی‌دار (۰/۸۶۶) وجود دارد. بنابراین، فرضیه اول تأیید می‌شود. نتایج آزمون فرضیه دوم نشان می‌دهد بین انتظار تلاش و نیت رفتاری حسابداران، همبستگی مثبت و معنی‌دار (۰/۱۱۴) وجود دارد. بنابراین، فرضیه دوم تأیید می‌شود. نتایج آزمون فرضیه سوم بیانگر همبستگی مثبت و معنی‌دار (۰/۱۸۴) بین شرایط تسهیل‌کننده و نیت رفتاری حسابداران و تأیید این فرضیه است. نتایج آزمون فرضیه چهارم نیز حاکی از وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین تاثیر اجتماعی و نیت رفتاری حسابداران و تأیید فرضیه چهارم است. بر اساس آزمون فرضیات پنجم تا هفتم نشان از تأیید این فرضیه‌ها و وجود رابطه مثبت و معنی‌دار میان متغیرهای مرتبط به فشارهای همشکلی (فشار اجباری (۰/۱۲۰)، فشار تقلیدی (۰/۴۲۷) و فشار هنجاری (۰/۲۳۴)) و نیت رفتاری حسابداران است.

نگاره ۵: نتیجه آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه	شرح فرضیه	ضریب همبستگی اسپیرمن	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون
اول	بین انتظار عملکرد و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۸۶۶	۰/۰۰۰	رد فرض H_0
دوم	بین انتظار تلاش و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۱۱۴	۰/۰۴۴	رد فرض H_0
سوم	بین شرایط تسهیل‌کننده و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۱۸۴	۰/۰۰۱	رد فرض H_0
چهارم	بین تاثیر اجتماعی و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۱۵۶	۰/۰۰۶	رد فرض H_0
پنجم	بین فشار اجباری و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۱۲۰	۰/۰۳۴	رد فرض H_0

فرضیه	شرح فرضیه	ضریب همبستگی اسپیرمن	سطح معنی-داری	نتیجه آزمون
ششم	بین فشار تقلیدی و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۴۲۷	۰/۰۰۰	رد فرض H_0
هفتم	بین فشار هنجاری و نیت رفتاری حسابداران در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۲۳۴	۰/۰۰۰	رد فرض H_0

۵-۶. تعیین رابطه معنی‌داری بین سؤال‌های عمومی پرسش‌نامه با متغیرهای پژوهش

در این بخش با استفاده از آزمون‌های ناپارامتریک «من ویتنی» و «کروسکال والیس»، وجود یا عدم وجود تفاوت معنی‌دار بین پاسخ‌های آزمودنی‌ها شامل انتظار عملکرد، انتظار تلاش، شرایط تسهیل‌کننده، تأثیر اجتماعی، فشار اجباری، فشار تقلیدی، فشار هنجاری و نیت رفتاری حسابداران با سؤال‌های عمومی پرسش‌نامه شامل جنسیت، سن و تجربه کاری بررسی می‌شود.

۱-۵-۶. جنسیت

از آنجایی که توزیع متغیرهای پژوهش غیرنرمال است، برای تحلیل تفاوت بین این متغیرها و نیت رفتاری حسابداران بر حسب جنسیت، از آزمون ناپارامتریک «من ویتنی» استفاده می‌شود.

فرض آماری این فرضیه به صورت زیر است:

$$\left. \begin{array}{l} H_0: \text{تفاوتی در پاسخ افراد به سؤال‌های پرسش‌نامه بر حسب جنسیت وجود ندارد.} \\ H_0: \mu_1 = \mu_2 \\ H_1: \text{تفاوتی در پاسخ افراد به سؤال‌های پرسش‌نامه بر حسب جنسیت وجود دارد.} \\ H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \end{array} \right\}$$

نتیجه این آزمون در نگاره ۵ ارائه شده است. نتایج بدست آمده از آزمون «من ویتنی» نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین میانگین پاسخ‌های داده شده توسط مردان و زنان برای متغیرهای تأثیر اجتماعی، فشار اجباری، فشار تقلیدی و فشار هنجاری وجود ندارد. بنابراین، جنسیت نمی‌تواند تأثیری بر پاسخ آنان به سؤال‌های مربوط به این متغیرها داشته باشد. به

عبارت دیگر، این متغیرها در بین پاسخ‌دهندگان، مستقل از جنسیت آنان است. این در حالی است که تفاوت معنی‌داری بین میانگین پاسخ‌های داده شده توسط مردان و زنان برای انتظار عملکرد، انتظار تلاش، شرایط تسهیل‌کننده و نیت رفتاری حسابداران وجود دارد. به طوری که زنان نسبت به مردان، دارای میانگین بالاتری بوده‌اند.

نگاره ۶: آزمون تفاوت بین متغیرهای غیرنرمال بر حسب جنسیت

نتیجه	P-value	مقدار Z	میانگین رتبه		متغیرها
			مرد	زن	
رد H_0	۰/۰۱۱	-۲/۵۳۵	۱۴۸/۴۰	۱۷۵/۸۸	انتظار عملکرد
رد H_0	۰/۰۰۳	-۲/۹۳۸	۱۴۷/۳۵	۱۷۸/۶۳	انتظار تلاش
عدم رد H_0	۰/۸۶۳	-۰/۱۷۳	۱۵۶/۵۳	۱۵۴/۶۰	تاثیر اجتماعی
رد H_0	۰/۰۰۰	-۴/۲۹۷	۱۴۲/۸۹	۱۹۰/۳۰	شرایط تسهیل‌کننده
رد H_0	۰/۰۰۶	-۲/۷۷۲	۱۴۷/۴۳	۱۷۸/۴۲	نیت رفتاری حسابداران
عدم رد H_0	۰/۶۷۷	-۰/۴۱۷	۱۵۴/۶۹	۱۵۹/۴۲	فشار اجباری
عدم رد H_0	۰/۱۴۸	-۱/۴۴۶	۱۵۱/۶۰	۱۶۷/۵۲	فشار تقلیدی
عدم رد H_0	۰/۶۷۷	-۰/۴۱۷	۱۵۴/۷۱	۱۵۹/۳۷	فشار هنجاری

۲-۵-۶. سن

برای تحلیل تفاوت بین متغیرهای پژوهش و نیت رفتاری حسابداران بر حسب سن پاسخ‌دهندگان از آزمون ناپارامتریک «کروسکال والیس» به دلیل غیرنرمال بودن توزیع آن‌ها استفاده می‌شود. فرض آماری این فرضیه به صورت زیر است:

$$\left. \begin{array}{l} H_0: \text{تفاوتی در پاسخ پاسخ‌دهندگان به سؤال‌های پرسش‌نامه بر حسب سن آنان وجود ندارد.} \\ H_0: \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \mu_4 = \mu_5 \\ H_1: \text{تفاوتی در پاسخ پاسخ‌دهندگان به سؤال‌های پرسش‌نامه بر حسب سن آنان وجود دارد.} \\ H_1: \text{حداقل یکی از زوج‌ها متفاوت است} \end{array} \right\}$$

نتایج آزمون در نگاره ۷ ارائه شده است. نتایج بدست آمده از آزمون ناپارامتریک «کروسکال والیس» نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین میانگین پاسخ‌های داده شده

توسط پاسخ‌دهندگان با سنین مختلف برای انتظار عملکرد و نیت رفتاری حسابداران وجود دارد. بنابراین، سن جامعه آماری بر پاسخ آنان به این دو متغیر، تأثیر داشته اما بر سایر متغیرها تأثیر نداشته است.

نگاره ۷: آزمون تفاوت بین متغیرهای غیرنرمال بر حسب سن پاسخ‌دهندگان

متغیرها	خی دو	درجه آزادی	P-value	نتیجه
انتظار عملکرد	۱۳/۶۷۰	۳	۰/۰۰۳	رد فرض H_0
انتظار تلاش	۰/۲۴۳	۳	۰/۹۷۰	عدم رد فرض H_0
تأثیر اجتماعی	۲/۰۰۴	۳	۰/۵۷۲	عدم رد فرض H_0
شرایط تسهیل‌کننده	۶/۳۴۹	۳	۰/۰۹۶	عدم رد فرض H_0
نیت رفتاری حسابداران	۱۸/۰۶۵	۳	۰/۰۰۰	رد فرض H_0
فشار اجباری	۰/۵۲۴	۳	۰/۹۱۴	عدم رد فرض H_0
فشار تقلیدی	۲/۷۲۲	۳	۰/۴۳۶	عدم رد فرض H_0
فشار هنجاری	۱/۶۹۸	۳	۰/۶۳۷	عدم رد فرض H_0

۳-۵-۶. تجربه کاری

برای تحلیل تفاوت متغیرهای پژوهش و نیت رفتاری حسابداران بر حسب تجربه کاری از آزمون ناپارامتریک «کروسکال والیس» استفاده می‌شود. فرض آماری این فرضیه به صورت زیر است:

$$\left. \begin{aligned}
 &H_0: \text{تفاوتی در پاسخ پاسخ‌دهندگان به سؤال‌های پرسش‌نامه بر حسب تجربه کاری آنان وجود ندارد.} \\
 &H_0: \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \mu_4 \\
 &H_1: \text{تفاوتی در پاسخ پاسخ‌دهندگان به سؤال‌های پرسش‌نامه بر حسب تجربه کاری آنان وجود دارد.} \\
 &H_1: \text{حداقل یکی از زوجها متفاوت است}
 \end{aligned} \right\}$$

نتایج آزمون ناپارامتریک «کروسکال والیس» واقع در نگاره ۸ نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین میانگین پاسخ‌های داده شده توسط پاسخ‌دهندگان با تجربه کاری مختلف برای تمامی متغیرها وجود ندارد. بنابراین، تجربه کاری جامعه آماری بر پاسخ آنان به سؤال‌های

پرسشنامه، تأثیر نداشته و مستقل از میزان تجربه آنهاست.

نگاره ۸: آزمون تفاوت بین متغیرهای غیرنرمال بر حسب تجربه سرمایه‌گذاری پاسخ‌دهندگان

متغیرها	خی دو	درجه آزادی	P-value	نتیجه
انتظار عملکرد	۲/۰۶۸	۳	۰/۵۵۸	عدم رد فرض H_0
انتظار تلاش	۳/۰۶۸	۳	۰/۳۸۱	عدم رد فرض H_0
تأثیر اجتماعی	۲/۸۲۳	۳	۰/۴۲۰	عدم رد فرض H_0
شرایط تسهیل‌کننده	۲/۵۸۵	۳	۰/۴۶۰	عدم رد فرض H_0
نیات رفتاری حسابداران	۰/۸۳۲	۳	۰/۸۴۲	عدم رد فرض H_0
فشار اجباری	۴/۲۷۵	۳	۰/۲۳۳	عدم رد فرض H_0
فشار تقلیدی	۳/۷۳۵	۳	۰/۲۹۲	عدم رد فرض H_0
فشار هنجاری	۱/۸۵۹	۳	۰/۶۰۲	عدم رد فرض H_0

۷. بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش عواملی که بر نیت رفتاری حسابداران از پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری تأثیرگذار بوده مورد بررسی قرار گرفت. در این پژوهش ۷ عامل اصلی انتظار عملکرد، انتظار تلاش، تأثیر اجتماعی و شرایط تسهیل‌کننده از مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری و فشار اجباری، فشار تقلیدی و فشار هنجاری از نظریه نهادی مدنظر قرار گرفتند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پذیرش حاکی از کاربردی بودن تمامی سازه‌های مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری و نظریه نهادی در کنار یکدیگر و حمایت معنی‌دار از ترکیب مدل یکپارچه پذیرش و کاربرد فن‌آوری و نظریه نهادی در توضیح عوامل پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری از سوی حسابداران بود. این نتایج تأییدکننده این رویکرد بود که برای بررسی دلایل پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری می‌بایست از دیدگاه گسترده‌تری که در برگیرنده عوامل فردی، فناورانه، سازمانی و نهادی است بهره جست.

بر اساس نتایج حاصله تأثیرگذارترین متغیر در این مدل ترکیبی انتظار عملکرد (۰/۸۶۶) و متغیر انتظار تلاش (۰/۱۱۴) دارای کمترین تأثیرگذاری بود. دلیل این امر می‌تواند

نتیجه‌گرایی افراد و یا عدم توجه سازمانی کافی به تلاشی که یک فرد در انجام وظایف خود با استفاده از سیستم اطلاعاتی حسابداری انجام می‌دهد، باشد. این نتیجه مغایر با نتایج پژوهش برور و داکین (۲۰۲۰)، الامین و همکاران (۲۰۱۵) و همسو با پژوهش ونکاتاش و همکاران (۲۰۰۳) است. حسابدارانی که انتظار تلاش بالاتری دارند تمایل بیشتری برای پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری دارند. از آنجایی که اکثر کارکردهای سیستم‌های اطلاعاتی مبتنی بر رایانه از نمونه‌های خارجی برداشت شده و توسعه یافته‌اند انطباق میان ویژگی‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری و رویه‌های حسابداری یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های حسابداران در پذیرش این سیستم‌ها بوده است. بدین معنی که اگر ویژگی‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری با رویه‌هایی که حسابداران انجام می‌دهند تطابق داشته باشد پذیرش به نحو مطلوبی انجام خواهد پذیرفت. نتیجه بدست آمده همسو با نتایج پژوهش برور و داکین (۲۰۲۰)، الامین و همکاران (۲۰۱۵) و پژوهش ونکاتاش و همکاران (۲۰۰۳) است. بر اساس نتایج پژوهش شرایط تسهیل کننده نیز به عنوان عامل تاثیرگذار دیگری شناخته شد. این امر نشان دهنده این موضوع است که درک بالاتر از شرایط تسهیل کننده تمایل بیشتر برای پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری را به دنبال دارد. این نتیجه همسو با نتیجه پژوهش برور و داکین (۲۰۲۰)، الامین و همکاران (۲۰۱۵) و پژوهش ونکاتاش و همکاران (۲۰۰۳) می‌باشد. تاثیر اجتماعی نیز در پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری تاثیرگذار شناخته شد. در این خصوص می‌توان بیان داشت که به واسطه فرهنگ حاکم و مقبول واقع شدن از سوی دیگران، افراد تمایل دارند از نگاه دیگران بتوانند وظایف عملکردی خود را به انجام رسانند. بدین معنی که هرچه افراد تاثیرپذیری بیشتری از اطرافیان داشته باشند تمایل بیشتری در خصوص پذیرش و بکارگیری سیستم اطلاعاتی حسابداری خواهند داشت. این نتیجه همسو با نتیجه پژوهش برور و داکین (۲۰۲۰) و ونکاتاش و همکاران (۲۰۰۳) است. تاثیرگذاری فشار هنجاری در پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری نشان می‌دهد با توجه به اینکه نهادهای قانون‌گذاری حسابداری کشور به عنوان بخشی از نهادهای قانون‌گذاری سیاسی هستند؛ شرایط سیاسی و اقتصادی ملی در تدوین مقررات و رویه‌های حسابداری تاثیر می‌گذارند و حسابداران توجه به اجرای اولویت‌های قانونی و وظایف مالیاتی با استفاده از سیستم اطلاعاتی حسابداری را نسبت به خواسته‌های سایر گروه‌های ذینفع درون سازمانی ارجح می‌دانند. برای مثال وقتی مدیریت نسبت به ارائه رویه‌ای جدید

اقدام می‌نمایند حسابداران بدون توجه به چارچوب مقررات برون سازمانی نسبت به پذیرش آن رویه مبادرت نمی‌نمایند. نتیجه این امر می‌تواند عدم پذیرش رویه جدید را به دنبال داشته باشد. نتیجه بدست آمده همسو با نتیجه پژوهش لطیف و همکاران (۲۰۲۰)، لطفی (۲۰۲۰)، الامین و همکاران (۲۰۱۵) و پژوهش کرل و همکاران (۲۰۱۶) است. با توجه به تاثیرگذار بودن فشار تقلیدی در پذیرش می‌توان بیان داشت که حسابداران بر مبنای الگو برداری از سایر حسابداران موفق که از سیستم اطلاعاتی حسابداری استفاده می‌کنند نسبت به پذیرش آن سیستم مبادرت می‌نمایند و به نیازهای ذینفعان سازمان در استفاده از اطلاعات توجه کمتری می‌نمایند. این نتیجه همسو با نتیجه لطیف و همکاران (۲۰۲۰)، لطفی (۲۰۲۰)، کرل و همکاران (۲۰۱۶) و مغایر با نتیجه پژوهش الامین و همکاران (۲۰۱۵) است. تاثیرگذاری فشار هنجاری به عنوان هفتمین عامل در پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری شناخته شده است. این امر مبین این موضوع است که حسابداران در صورت دریافت تشویق از سوی گروه‌های ذینفع تمایل بیشتری برای پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری خواهند داشت. این نتیجه همسو با نتیجه پژوهش لطیف و همکاران (۲۰۲۰)، لطفی (۲۰۲۰)، کرل و همکاران (۲۰۱۶) است. همچنین تحلیل مولفه تجربه در نیت پذیرش سیستم اطلاعاتی تفاوت معنی‌داری را مابین حسابداران نشان نداد. این نتیجه همسو با نتیجه پژوهش الامین و همکاران (۲۰۱۵) و پژوهش کورتیس و پین^{۶۶} (۲۰۰۸) می‌باشد. در مقابل تحلیل مولفه‌های جنسیت و سن در خصوص نیت پذیرش حسابداران حاکی از تفاوت معنی‌دار میان گروه زنان و مردان و همچنین سنین پاسخ دهندگان بود. این نتیجه مغایر با نتیجه پژوهش الامین و همکاران (۲۰۱۵) و پژوهش کورتیس و پین (۲۰۰۸) می‌باشد.

۸. پیشنهادها و محدودیت‌های پژوهش

نتایج پژوهش نکات قابل تاملی دارد که می‌تواند حرفه حسابداری، مدیران، مشاوران فناوری و فروشندگان نرم‌افزار را یاری دهد تا پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری از سوی حسابداران تسهیل گردد. با توجه به تایید فرضیه‌های اول و دوم (نگاره ۵) برای اطمینان از پذیرش، توجه فروشندگان نرم‌افزار و مشاوران فناوری در خصوص آسان بودن استفاده از سیستم با اهمیت جلوه می‌نماید. یکی از مواردی که می‌تواند به عنوان مانعی در به‌کارگیری

سیستم اطلاعاتی حسابداری مطرح شود کاربر پسند نبودن (نگاره ۵) سیستم است. بیشتر شدن سهولت استفاده ادراک شده از سوی حسابداران می‌تواند احتمال پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری را افزایش دهد.

با توجه به تایید فرضیه‌های سوم، ششم و هفتم (نگاره ۵) تعبیه معیارهای ارزشیابی اثربخش در نظام پاداش و تنبیه سازمان‌ها (در راستای اینکه تاثیر اجتماعی و فشارهای تقلیدی و هنجاری در شکل‌گیری رفتار حرفه‌ای و اجرای مناسب عملکرد وظیفه‌ای افراد موثر بوده اند) باعث خواهد شد صرف الگوبرداری فردی، منافع سازمانی را در اولویت‌های بعدی قرار نداده و منافع گروه‌های ذینفع تامین گردد.

با توجه به تایید فرضیه پنجم (نگاره ۵) و ارجح بودن رویه‌های قانونی برون سازمانی در پذیرش سیستم اطلاعاتی حسابداری نسبت به رویه‌های درون سازمانی، حصول اطمینان فروشندگان و توسعه‌دهندگان سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری از وجود تطابق میان رابط کاربری (که منجر به پذیرش کاربران نهایی به واسطه یکسان بودن با قوانین تجاری و استانداردهای حسابداری می‌گردد) سیستم اطلاعاتی حسابداری و رویه‌های حسابداری حائز اهمیت می‌باشد.

همچنین با توجه به تایید فرضیه چهارم (نگاره ۵) مدیران سازمان می‌بایست شرایط سخت افزاری مناسب برای به‌کارگیری سیستم اطلاعاتی حسابداری را فراهم نمایند تا احتمال پذیرش سیستم جدید افزایش یابد.

با توجه به وجود مدل‌های متعدد در حوزه پذیرش فناوری پیشنهاد می‌گردد برای پژوهش‌های آتی از مدل تناسب فناوری-وظیفه گودهو و تامپسون^{۶۷} (۱۹۹۵) در کنار مدل این پژوهش استفاده شود. نظر به اینکه در چرخه عمر سیستم اطلاعاتی پس از مرحله پذیرش، مرحله پیاده‌سازی قرار می‌گیرد پیشنهاد می‌شود تاثیر پذیرش موفق در پیاده‌سازی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مورد پژوهش قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌گردد برای درک بهتر عوامل اصلی تاثیرگذار در پذیرش، مطالعات مقطعی در دوره‌های زمانی مختلف انجام پذیرد.

در اجرای هر پژوهشی محدودیت‌هایی وجود دارد. یکی از محدودیت‌های این پژوهش، با توجه به دسترسی دشوار به پاسخ دهندگان، استفاده از نمونه‌گیری غیر احتمالی در دسترس بوده است؛ در نتیجه مولفه نوع صنعت در مدل پژوهش لحاظ نگردیده است. از این رو پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی تاثیر نوع صنعت بر پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری نیز

به همراه مدل این پژوهش مورد ارزیابی قرار گیرد. همچنین امکان دارد پاسخ دهندگان در خصوص پذیرش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر اساس شبیه‌سازی ذهنی خود از نرم‌افزارهای حسابداری مبتنی بر رایانه به سوالات پاسخ داده باشند و ابعاد گسترده‌تر سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری را در نظر نگرفته باشند.

یادداشت‌ها

1. Computerized Accounting Information System	29. DiMaggio & Powell
2. Alamin	30. Kell
3. Hunton	31. Dix
4. Spathis	32. Gothard
5. Information Technology	33. Mignerat & Rivard
6. Mauldin & Ruchala	34. Orlikowski & Barley
7. Real Time Information	35. Scott
8. Prasad & Green	36. Coercive pressure
9. Tilahun	37. Mimetic pressure
10. Taherdoost	38. Normative pressure
11. Mathieson	39. Tsai
12. Dillon & Morris	40. DeVaujany
13. Aoun	41. Weerakkody
14. Pulakanam & Suraweera	42. Latif
15. Caglio	43. Brower & Dacin
16. Dowling	44. Lutfi
17. Venkatesh	45. Holotiuk & Moormann
18. Oliveira & Martins	46. BlockChain
19. Breen	47. Activity Base Costing
20. Gonzalez	48. Al-Ibbini
21. Zhou	49. Al-Maaitah
22. Dishaw & Strong	50. Task-Technology Fit
23. Fishbein & Ajzen	51. Klopping & Mckinney
24. Theory of Reasoned Action	52. Burns & Baldvinsdottir
25. Technology Acceptance Model	53. Khalifa & Davison
26. The Theory of planned Behavior	54. Son & Benbasat
27. Unified Theory of Acceptance and Use of Technology	55. Carpenter & Feroz
28. Institutional Theory	56. Performance Expectancy
	57. Effort Expectancy
	58. Facilitating Conditions

59. Social Influence
60. Corecieve Pressure
61. Mimetic Pressure
62. Oliver
63. Normative Pressure

64. Accountant Behavior Intentions
65. Davis
66. Curtis & Payne
67. Goodhue & Thompson

منابع

الف. فارسی

- حاجی حسینی، حجت اله؛ جلیل‌وند، محمد رضا؛ الیاسی، مهدی و کمالی، بیتا (۱۳۹۱). ارائه مدلی برای بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر کیفیت عملکرد سازمانهای تولیدی: (پیمایشی درباره شرکت‌های خودروسازی سایپا و ایران خودرو)، مدیریت فناوری اطلاعات، ۴۴(۱۳)، ۲۵-۴۴.
- خواجوی، شکراله و اعتمادی جورایی، مصطفی. (۱۳۸۹). بررسی عوامل موثر بر پیاده‌سازی موفق سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های حسابداری مالی، ۲(۲)، ۱-۲۲.
- خواجوی، شکراله؛ دهقانی‌سعدی، علی‌اصغر و گرامی شیرازی، فرزاد (۱۳۹۵). تأثیر خودشیفتگی مدیران بر مدیریت سود و عملکرد مالی، پیشرفت‌های حسابداری، ۸(۲)، ۱۲۳-۱۴۹.
- خواجوی، شکراله، و قدیریان آرانی، محمد حسین (۱۳۹۷). نقش سرمایه فکری در پیش بینی بحران مالی، پیشرفت‌های حسابداری، ۱۰(۲)، ۱۳۱-۱۵۸.
- طالقانی، محمد؛ تقی‌زاده جورشوری، محمدرضا و میرزاپور، فاطمه، (۱۳۹۲). ارزیابی روند توسعه مدل پذیرش تکنولوژی، ماهنامه مهندسی مدیریت، ۵۳(۳)، ۴۳-۴۸.
- طباطبایی نسب، سید محمد؛ سعید اردکانی، سعید و نیکزاد، فاطمه، (۱۳۹۲). مقایسه تحلیلی مدل پذیرش تکنولوژی و تئوری عمل مستدل در رابطه با پذیرش تبلیغات موبایلی، فصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات بازاریابی نوین ۳(۴)، ۱۱(۱)، ۱۸۱-۱۹۶.
- عرب مازار یزدی، محمد؛ ناصری، احمد؛ نکویی‌زاده، مریم و مرادی، امیر (۱۳۹۶). بررسی تأثیر انعطاف‌پذیری سیستم اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد شرکت با رویکرد قابلیت‌های پویا، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۴(۲)، ۲۲۱-۲۴۲.

عزیزی، فرهاد؛ رهنمای رودپشتی، فریدون؛ خان‌محمدی، محمدحامد و خدایی‌وله زاکرد، محمد، (۱۳۹۹). ارائه الگویی از اثر ویژگی‌های سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سیستم مبتنی بر نقش تعدیلی عدم اطمینان کاری، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۲(۴۷)، ۳۱-۵۴.

قنبری، سیروس و کریمی، ایمان (۱۳۹۷). بررسی تأثیر آموزش ICT بر پذیرش اثربخش فناوری اطلاعات بر اساس مدل پذیرش تکنولوژی (TAM)، چشم‌انداز مدیریت دولتی. (۳۳)، ۱۷۲-۱۵۵.

مرادی، مهدی؛ باقرپور ولاشانی، محمدعلی؛ آزاد، عبدالله و قناد، مصطفی (۱۳۹۷). میزان بکارگیری قابلیت‌های سیستم اطلاعاتی رایانه‌ای حسابداری صاحب‌کاران در اجرای روش‌های تحلیلی توسط حساب‌رسان، فصلنامه پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۸(۳)، ۱۱۱-۱۳۴.

مومنی، منصور (۱۳۸۶). تحلیل‌های آماری با استفاده از SPSS، تهران، انتشارات کتاب نو. نمازی، محمد؛ رجب‌دري، حسین و روستا میمندی، اعظم (۱۳۹۶). بررسی تعداد و تحلیل محتوای مقاله‌های مرتبط با اخلاق حرفه‌ای حسابداری در ایران، پیشرفت‌های حسابداری، ۹(۱)، ۱۹۲-۲۲۶.

ب. انگلیسی

- Aillón, H. S., Rocha, W., & Marques, K. C. M. (2018). Deinstitutionalization of activity based costing: Analysis from the new institutional sociology perspective. *Contabilidade Vista & Revista*, 29(1), 101-129. doi.org/10.22561/cvr.v29i1.3934
- Alamin, A., Yeoh, W., Warren, M., & Salzman, S. (2015). An empirical study of factors influencing accounting information systems adoption. *European Conference on Information Systems* (pp. 978-990). Münster: Westfälische Wilhelms-Universität Münster.
- Al-Ibbini, O. A. M. (2017). The critical success factors influencing the quality of accounting information systems and the expected performance. *International Journal of Economics and Finance*, 9(12), 162-167. doi:10.5539/ijef.v9n12p162.

- Al-ma'aitah, M. (2017). The drivers of ERP cloud computing from an institutional perspective. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 95(19), 5142- 5157.
- Aoun, C., Vatanasakdakul, S., & Li, Y. (2010). AIS in Australia: UTAUT application and cultural implication. *Australasian Conference on Information Systems* (pp. 1-11). Brisbane: Australasian Association for Information Systems.
- Arabmazar Yazdi, M., Nasser, A., Nekoe Zadeh, M., & Moradi, A. (2017). The impact of accounting information system flexibility on firm performance with dynamic capabilities approach. *Accounting and Auditing Review*, 24(2), 221-242. doi: 10.22059/acctgrev.2017.235007.1007629. [In Persian]
- Azizi, F., Rahnamai Roodposhti, F., Khan Mohammadi, M. H., & Khodaei Veleh Zaqerd, M. (2020). Provide a model of the effect of accounting information system features on system performance based on the moderating role of job uncertainty, *Financial Accounting and Auditing Research*, 12(47), 31-54. [In Persiasn]
- Breen, J. P., Sciulli, N., & Calvert, C. (2003). The use of computerized accounting systems in small business. *16th Annual Conference of Small Enterprise Association of Australia and New Zealand* (pp. 310-323). Melbourne: Victoria University Research Repository.
- Brower, J., & Dacin, P. A. (2020). An institutional theory approach to the evolution of the corporate social performance–corporate financial performance relationship. *Journal of management studies*, 57(4), 805-836. doi.org/10.1111/joms.12550.
- Burns, J., & Baldvinsdottir, G. (2005). An institutional perspective of accountants' new roles—the interplay of contradictions and praxis. *European Accounting Review*, 14(4), 725-757. doi.org/10.1080/09638180500194171
- Caglio, A. (2003). Enterprise resource planning systems and accountants: towards hybridization? *European Accounting Review*, 12(1), 123-153. doi.org/10.1080/0963818031000087853.
- Carpenter, V. L., & Feroz, E. H. (2001). Institutional theory and accounting rule choice: An analysis of four US state governments' decisions to adopt generally accepted accounting principles.

- Accounting, Organizations and Society*, 26(7-8), 565-596. doi.org/10.1016/S0361-3682(00)00038-6.
- Curtis, M. B., & Payne, E. A. (2008). An examination of contextual factors and individual characteristics affecting technology implementation decisions in auditing. *International Journal of Accounting Information Systems*, 9(2), 104-121. doi.org/10.1016/j.accinf.2007.10.002.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology: a comparison of two theoretical models. *Management science*. 35(8), 982-1003. doi.org/10.1287/mnsc.35.8.982.
- DeVaujany, F. X., Carton, S., Mitev, N., & Romeyer, C. (2014). Applying and theorizing institutional frameworks in IS research: A systematic analysis from 1999 to 2009. *Information Technology & People*, 27(3), 280-317. doi.org/10.1108/ITP-10-2013-0185.
- Dillon, A., & Morris, M. G. (1996). User acceptance of new information technology: Theories and models, Follow Methodologies. *Journal of Management Information System*, 20(1), 123-151.
- DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American sociological review*, 48(2), 147-160.
- Dishaw, M. T., & Strong, D. M. (1999). Extending the technology acceptance model with task-technology fit constructs. *Information & Management*, 36(1), 9-21. doi.org/10.1016/S0378-7206(98)00101-3.
- Dishaw, M. T., & Strong, D. M. (1999). Extending the technology acceptance model with task-technology fit constructs. *Information & Management*, 36(1), 9-21. doi.org/10.1016/S0378-7206(98)00101-3.
- Dishaw, M., Strong, D., & Bandy, D. B. (2004). The impact of task-technology fit in technology acceptance and utilization models. AMCIS 2004 Proceedings (pp. 3306-3311). New York: Americas Conference on Information Systems.
- Dix, J. (2005, November 28). When to upgrade. *Networkworld*. Retrieved from <http://www.networkworld.com/article/2316063/when-to-upgrade.html>.

- Dowling, C. (2009). Appropriate audit support system use: The influence of auditor, audit team, and firm factors. *The Accounting Review*, 84(3), 771-810.
- Ghanbari, S., & Karimi, I. (2018). Investigating the effect of ICT training on effective IT acceptance based on technology acceptance model (TAM), *Journal of Public Administration Perspective*, 9(33), 155-172. [In Persian]
- Gonzalez, G. C., Sharma, P. N., & Galletta, D. (2012). Factors influencing the planned adoption of continuous monitoring technology. *Journal of Information Systems*, 26(2), 53-69. doi.org/10.2308/isis-50259.
- Goodhue, D. L., & Thompson, R. L. (1995). Task-technology fit and individual performance. *MIS Quarterly*, 19(2), 213-236. doi.org/10.2307/249689.
- Gothard, P. (2012). Global business IT spend rising despite recession, says Gartner report. *Computing*. Retrieved from <http://www.computing.co.uk/ctg/news/2190266/global-business-spendrising-despite-recession-gartner-report>.
- Haji Hoseini, H., Jalilvand, M., Elyasi, M., & Kamali, B. (2012). Proposing a model to investigate the effect of information technology on quality performance of manufacturing companies: the survey of Iran Khodro and SAIPA companies. *Journal of Information Technology Management*, 4(13), 25-44. 10.22059/JITM.2012.29067 [In Persian]
- Holotiuk, F., & Moormann, J. (2018). Organizational adoption of digital innovation: The case of blockchain technology, 26th European Conference on Information Systems (pp. 202). Portsmouth: Association for Information Systems.
- Hopper, T., & Major, M. (2007). Extending institutional analysis through theoretical triangulation: Regulation and activity-based costing in Portuguese telecommunications. *European Accounting Review*, 16(1), 59-97. doi.org/10.1080/09638180701265879.
- Hunton, J. E. (2002). Blending information and communication technology with accounting research. *Accounting Horizons*, 16(1), 55-68. doi.org/10.2308/acch.2002.16.1.55.

- Khajavi, S., & Dehghani Sadi, A., & Gerami Shirazi, F. (2017). CEO narcissism impacts on earnings management and financial performance, *Journal of Accounting Advances*, 8(2), 123-149. 10.22099/JAA.2017.4052. [In Persian]
- Khajavi, S., & Etemadi, J. M. (2010). Study of influencing factors in successful implementation of accounting information system (AIS) on listed companies of Tehran stock exchange (TSE), *Journal of Financial Accounting Research*, 2(2), 1-22. [In Persian]
- Khajavi, S., & Ghadirian Arani, M. (2019). The role of intellectual capital in financial distress prediction, *Journal of Accounting Advances*, 10(2), 131-158. 10.22099/JAA.2018.29323.1706. [In Persian]
- Khalifa, M., & Davison, M. (2006). SME adoption of IT: the case of electronic trading systems. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 53(2), 275-284. 10.1109/TEM.2006.872251
- Klopping, I. M., & McKinney, E. (2004). Extending the technology acceptance model and the task-technology fit model to consumer e-commerce. *Information Technology, Learning & Performance Journal*, 22(1), 35-48. doi:10.1145/506724.506730
- Krell, K., Matook, S., & Rohde, F. (2016). The impact of legitimacy-based motives on IS adoption success: An institutional theory perspective. *Information & Management*, 53(6), 683-697. doi.org/10.1016/j.im.2016.02.006
- Latif, B., Mahmood, Z., Tze San, O., Mohd Said, R., & Bakhsh, A. (2020). Coercive, normative and mimetic pressures as drivers of environmental management accounting adoption. *Sustainability*, 12(11), 4506-4517. doi:10.3390/su12114506
- Lutfi, A. (2020). Investigating the moderating role of environmental uncertainty between institutional pressures and ERP adoption in Jordanian SMEs. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 6(3), 91-109. doi:10.3390/joitmc6030091.
- Mathieson, K. (1991). Predicting user intentions: Comparing the technology acceptance model with the theory of planned behavior. *Information Systems Research*, 2(3), 173-191. doi.org/10.1287/isre.2.3.173.

- Mauldin, E. G., & Ruchala, L. V. (1999). Towards a meta-theory of accounting information systems. *Accounting, Organizations and Society*, 24(4), 317-331. doi.org/10.1016/S0361-3682(99)00006-9
- Mignerat, M., & Rivard, S. (2005). Positioning the institutional perspective in information technology research. *Journal of Information Technology*, 24(4), 369-391.
- Momeni M., & Faal Qayyumi, A. (2018). *Statistical analysis using SPSS*, 3rd Edition, Tehran: Ketab No Publications. [In Persian]
- Moradi, M., Bagherpour Velashani, M., azad, A., & Ghannad, M. (2018). The application of client's computer accounting information system capabilities in the implementation of analytical procedures by auditors. *Empirical Research in Accounting*, 8(3), 111-134. doi: 10.22051/jera.2017.12185.1471. [In Persian]
- Namazi, M., Rajab Dari, H., & Roosta Meimandi, A. (2017). Investigation of the frequency and content analysis of the articles relating to accounting professional ethics in Iran, *Journal of Accounting Advances*, 9(1), 192-226. 10.22099/JAA.2017.4214 [In Persian]
- Oliveira, T., & Martins, M. F. (2011). Literature review of information technology adoption models at firm level. *Electronic Journal of Information Systems Evaluation*, 14(1), 110-121.
- Oliver, C. (1991). Strategic responses to institutional processes. *Academy of management review*, 16(1), 145-179. doi.org/10.5465/amr.1991.4279002.
- Orlikowski, W. J., & Barley, S. R. (2001). Technology and institutions: What can research on information technology and research on organizations learn from each other? *MIS Quarterly*, 25(2), 145-165. doi.org/10.2307/3250927.
- Prasad, A., & Green, P. (2015). Organizational competencies and dynamic accounting information system capability: Impact on AIS processes and firm performance. *Journal of Information Systems*, 29(3), 123-149. doi.org/10.2308/isys-51127.
- Pulakanam, V., & Suraweera, T. (2010). Implementing accounting software in small business in New Zealand: An exploratory investigation. *Accountancy Business and the Public Interest*, 9(64),

98-124.

- Scott, W. R. (2008). *Institutions and organizations: Ideas, interests, and identities*. CA: Thousand Oaks.
- Son, J. Y., & Benbasat, I. (2007). Organizational buyers' adoption and use of B2B electronic marketplaces: efficiency-and legitimacy-oriented perspectives. *Journal of Management Information Systems*, 24(1), 55-99. doi.org/10.2753/MIS0742-1222240102.
- Spathis, C. (2006). Enterprise systems implementation and accounting benefits. *Journal of Enterprise Information Management*, 19(1), 67-82. doi.org/10.1108/17410390610636887.
- Tabatabai nasab, S. M., Saeed Ardakani, S., & Nikzad, F. (2013). Analytical comparison of technology acceptance model and reasoned practice theory in relation to mobile advertising acceptance, *New Marketing Research*, 4(11), 221-242. [In Persian]
- Taherdoost, H. (2018). A review of technology acceptance and adoption models and theories. *Procedia Manufacturing*, 22, 960-967. doi.org /10.1016/j.promfg.2018.03.137.
- Taleghani, M., Taghizadeh Jourshari, M. R., & Mirzapour, F., (2013). Evaluation of technology acceptance model (TAM) development process, *Bi-monthly Management Engineering*, 53, 43-49. [In Persian]
- Tilahun, M. (2019). A review on determinants of accounting information system adoption. *Science Journal of Business and Management*, 7(1), 17-22. DOI: 10.11648/j.sjbm.20190701.13.
- Tsai, M. C., Lai, K. H., & Hsu, W. C. (2013). A study of the institutional forces influencing the adoption intention of RFID by suppliers. *Information & Management*, 50(1), 59-65. doi.org/10.1016/j.im.2012.05.006.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS Quarterly*, 27(3), 425-478. doi.org/10.2307/30036540.
- Weerakkody, V., Dwivedi, Y. K., & Irani, Z. (2009). The diffusion and use of institutional theory: A cross-disciplinary longitudinal literature survey. *Journal of Information Technology*, 24(4), 354-368. doi.org/10.1057/jit.2009.16.

Zhou, T., Lu, Y., & Wang, B. (2010). Integrating TTF and UTAUT to explain mobile banking user adoption. *Computers in Human Behavior*, 26(4), 760-767. doi.org/10.1016/j.chb.2010.01.013.

